

ՀԱՏԸՆՏԻՐ ՄՏԱԾՈՒԹԻՒՆՔ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ
ՎՐԱՅ

Այն անհատի մէջ զարգացնել այն կատարելութիւնը, որուն ընդունակ . այս է անհատատիրակութեան նպատակը :

Կատարեալ մարդը նա է, որ կ'ապրի կրօնական և ընկերական կեանքով, միանգամայն և կը յառաջէ 'ի ճանապարհի (Նստուծոյ և բնական լուսոյ : Կրօնական և բնական լոյսը մարդկան մէջ վառելու և ծաւալելու համար՝ հարկաւոր է դաստիարակութիւն, և դաստիարակութիւնը մայրական անժըխտելի ազդեցութեանն կախում ունի : Այսն զի դաստիարակութեան սուրբ կանթեղը պէտք է որ նախ մանկան որրանի մօտ վառուի և ապա դպրոցներու մէջ :

Երկրին օգնելու և ժողովուրդը վերականգնելու համար՝ ոչ թէ թագաւորները և թագուհիքը կոչելու է, այլ մայրական ազդեցութիւնը և ապա վարժարաններն ու համալսարանները : Այսն զի մօր ազդեցութիւնն է, որ կը ներդրածէ սրտի վրայ, և սրտի ուղղութեամբ է որ կ'ուղղուի միտքը . և անա ժողովուրդն եւս փրկուելու և նորոգուելու համար՝ ուրիշ կարօտութիւն չունի, եթէ ոչ ուղղութիւն սրտի, ուղղութիւն մտայ :

Դաստիարակութիւնը պէտք է որ երեւի ընտանեաց մէջ, ինչպէս պարտաւորութիւնը Սպարտայի՝ և հայրենասիրութիւնն Հռովմայ մէջ : Եթէ հայրենասիրութիւնն հերոսներ և դիւցազուններ կը ծնանի . ճշմարտութեան սէրն եւս կը ծնանի լուսաւորութիւն հանուր մարդկութեան :

Դաստիարակութեան մէջ ծածկուող և մարդկային ազգի երջանկու-

թեան և կատարելութեան խորհուրդը :

Դաստիարակութեամբ կը մեծնան մեր մտածմունքներն ու խորհուրդները և կը սրբին մեր կիրքերն ու յօժարութիւնները . հանճարը կը ծառայայթի մեր մտաց մէջ, առաքինութիւնը՝ մեր կամաց մէջ և սէրը՝ մեր սրտի մէջ : Եւ անս սոյն կեանքն է մարդոյ ճշմարիտ կեանքը, հոգին է մարդն, մնացածն ոչինչ է :

Դաստիարակել և զարգացնել հոգւոյ կարողութիւնքը . անս այս է մարդկութեան միակ և ճշմարիտ շահը, որ թագաւորին կարեւոր է՝ իւր գահոյից վրայ, գործաւորին՝ իւր աշխատանաց մէջ, եկեղեցականին՝ իւր պաշտօնին մէջ, ժողովրդին՝ իւր ամեն տեսակ գործոց և ընկերական կենցաղավարութեան մէջ :

Ինքնականութեան կարողութիւնքը կ'աճին մեր աշխատանքով, հոգւոյ զգացումները՝ մեր կամքով, իսկ երկրաւոր ցանկութիւնքը՝ մեր թուրութեամբ : Աստի հաստատուն կամքն ու աշխատանքն են, որով կարող ենք յաղթել ամեն բանի, ինչ որ անարժան է մեր մարդկութեանը :

Դաստիարակին երկու մեծ պայմաններ պէտք են — Սիրել և Եղբայր . սիրել մանուկները՝ Բրիտանիայի նման և իւր ամեն կարողութեամբ աշխատիլ նոյա բարոյական և մտաւոր զարգացման համար : Անս այս է դաստիարակութեան ըովանդակ կանոնը : Այլ չափ դիւրին են սիրոյ համար առաքինութիւնները, որչափ գեղեցիկ են զոհողութիւնքը : Ով որ սիրել գիտէ, նա զօրաւոր է . ով որ սիրել գիտէ, նա սուրբ է . ով որ սիրել գիտէ, նա ամենայն ինչ կարող է գործել, ամեն նեղութիւն կրել և ամեն զրկողութեան համբերել :

Լ՝մեն ուսանող և ուսուցանող մարդ՝ մեծ է : Լ՝մեն իւր ոյժը և կա-
րողութիւնը գործ դնող մարդ՝ զօրա-
ւոր է և անյաղթ : Բայց այն եւս
պարտինք գիտել, որ Լ՝ստուծոյ հետ
միանալով միայն մեծ ենք մենք . իսկ
Լ՝ստուծոյ բաժնուած ժամանակ՝ ոչ
ինչ :

Լճետարանը իւր աշակերտները
ազատեց ճշմարիտ լուսաւորութիւն
ուսուցանելով, դաստիարակութիւնն
ու տպագրութիւնը կարող են աշ-
խարհը ազատել Լճետարանի լոյսը
ծաւալելով և պաշտօնանելով :

Ղշմարտութեան գիտութիւնը
բաւական է միայն մարդը երջանկա-
ցնելու համար :

Օ էնքով և արիւնով գնուած ամեն
փառք ունայնութի է և ցնորք : Լ՝յա-
պէս են փառք Լճարներու, Լճաբօլէոն-
ներու, Լճիյօմներու և այլոց : Լճ դաս-
տիարակութեամբ ու կրթութեամբ
ստացած փառքն է միայն ճշմարիտ
փառք : Եւ որ մարդկութեան հոգին
կը զննուորէ, նա մեծ գործ կը գոր-
ծէ . իսկ ով որ մարմինը կը զննուորէ
Չինգիսիսանի և Լճնկթէմուրի փառք
միայն ժառանգել կը ձգտի :

Եւ ազգ կամ ժողովուրդ լու-
սաւորուելով միայն կը մեծնայ և ոչ
թէ մարդկային արեան հեղեղներ
թափելով : Լճգեր կան, որ իրենց ա-
պագայն ապահովելու համար՝ իրենց
զօրագունդները և թնդանթները կը
հաշուեն : Բայց էական ապահովու-
թեան համար, հարկ է զննել, հարկ
է հաշուել՝ թէ ազգ մի քանի՞ լու-
սաւորեալ մարդ ունի . վասն զի երկ-
րի և ազգի ճշմարիտ զօրութիւնը
մարդն է, դաստիարակեալ և կրթեալ
մարդն :

Լճեն երկիր, որ չառաջեր կրթու-
թեամբ, յետս կը դառնայ : Լճանց

լուսոյ՝ ազատութիւնը անխլանու-
թիւն է : Լճանց ազատութեան՝ լոյսը
ճնշումն է : Լճայ մարդկութեան դաս-
տիարակութիւն, կայ մարդոց դաստի-
արակութիւն : Եւ արդեալին ցեղը
պարտ է հաստատուն քայլերով յա-
ռաջագիմել գէպ ի մի ամենամեծ կրթ-
թութիւն, գէպ ի մի ամենամեծ ա-
զատութիւն : Լճնարին է անհատի
ազատութիւնը բռնաբարել, առանց
ընդհանուրի ազատութիւնը բռնա-
բարելու : Եւ ամս զի ազատութեան ի-
րաւունքը հասարակաց է . և եթէ
այսպէս չը լինէր, իրաւունք չէր լի-
նիր, այլ արտօնութիւն կամ առանձ-
նաշնորհութիւն :

Եւ որ կը ցանկայ ճշմարտապէս ա-
զատ լինիլ, իւր զօրութիւնը ճշմար-
տութեան վրայ հիմնելու է : Լճեն
մարդիկ կը պատերազմին, և եթէ
հաւասար զէնքով անգամ պատերազ-
մին, մենք կը հաւատանք, որ յաղ-
թանակը ճշմարտութեան կողմին
պահուած է :

Ղշմարտութիւնը վարագուերող
խաւարն է մեր կիրքը և սնտիապաշ-
տութիւնը : Լճս խաւարը փարա-
տելու համար՝ կրթութիւն և դաս-
տիարակութիւն պէտք է :

Լճատութեան վերջնագագաթը
հասնելու համար՝ զննուց արգասիք
ազատութիւնը արհամարհելու և
դաստիարակութեան արգասիք ազա-
տութիւնը ձեռք բերելու է :

Եւ արդեալին ամեն տիարութիւն
ներէն տիարը հոգւոյ թմբութիւնն
է : Եւ այն մարդուն, որ կ'անցնի
աշխարհէս, առանց արթննալու .
Լճանի այն մարդուն, որ իւր բոլոր
կարողութիւնը կը նուիրէ թմբած հո-
գինքը զարթոյցանելու և զօրացնե-
լու համար :

Թմբած երկրագունտի վրայ իմառ-

տուն դաստիարակներն են այն ջա-
հերն, որոց լայր յարթութիւն կը
կոչէ բոլոր մարդկութիւնը :

Մարդիկ տակաւին այնչափ խեղճ
և ոգւորմելի են, որ արձաններ և կո-
թողներ կը կանգնեն դիշտողներու
և մարթողներու համար, և կը մոռա-
նան այն բարերարները, որոնք կեն-
դանութեան շունչ կը փչեն անկեն-
դան թմրածներուն :

Այլ բանա, ոչ կախաղան, ոչ օրէնք,
ոչ պատիժ կարող չեն աշխարհիս ու
ճիրները և անօրէնութիւնները վեր-
ջընել և հեռացնել, այլ միայն բարի
դաստիարակութիւնը :

Այն ժողովուրդը կամ ազգը մահ
չունի, որ իւր փառքը և մեծութիւ-
նը կը թուծեան մէջ կ'որոնէ : Այս-
պիսի ժողովրդի համար մի կանոնա-
ւոր դպրոցը նախապայտիւ է բազմա-
թիւ զօրանոցներէ, վասն զի, զինա-
վարժութեան հիմնադիրն է մարդաս-
պանութիւնը, իսկ դաստիարակու-
թեան հիմնադիրն է մարդոց բարոյա-
կան և մտաւոր կենդանութիւնը :
Ս'իսն կէտ նպատակին է մահը, իսկ
միւսոյն՝ կեանքը :

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԿԱՆԱՆՑ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ զատիարակութեան
խնդիրը, որ, իւր կարեւորութեամբ,
խոհուն մտքերը գրեւոր խնդիր-
ներէն գլխաւորն է, քանի մի տա-
րիէն ՚ի վեր, մեր Ազգին մէջ բանա-
խօսութեան և գրութեան նիւթ է-
ղած է : Գովելով ամեն մարդիկ, ու
րոնք սոյն խնդիրը կը յուզեն, թէ և
տարբեր կարծիքներով, և երբեմն ար-
հաս խորհրդածութեամբ, արժան կը
համարին հետեւեալ Արեւիստո-լիւ-

նը հրատարակել, որ 7 տարի առաջ
խօսուած է Արեւեաց աշխարհի՝ Պա-
րաբալու Սարիամեան 'Իպրոցի բաց-
ման հանդիսի օրը, 'ի ներկայութեան
Զանկայիշատակ Ա. Առաջնորդին (Ստե-
փանոս արքեպիսկոպոսի) և բազմաթիւ
հոնդիսակնաց, արանց և կանանց : Սոյն
Արեւիստո-լիւն իւրաքանչիւր ոք կա-
րող է տեսնել թէ ս'ի կէտէն նկա-
տած է բազմահմուտ հեղինակն՝ Պ.
Հանչեանց՝ կանանց սեռի դաստիա-
րակութեան խնդիրը : Եւ որովհետեւ
ուղիղ և ճշմարիտ տեսութեամբ հե-
ղինակուած ամեն երկասիրութիւն՝
մահ չունի, և ամեն ժամանակ կարելի
է կարդալ և շահիլ, ուստի և մենք
կարեւոր կը համարինք ընթերցողաց
ուշադրութիւնը սոյն Արեւիստո-լիւն
վրայ հրաւիրել :

ՍՐԲԱԶԱՆ ՀԱՅՐ,

ՊԱՐՈՆԱՅՐ,

ՏԻԿԱՅՐ,

ԹՈՅԼ ՏՈՒՔ ինձ այսօր՝ հրաւի-
րել ձեր ուշադրութիւնը մի ա-
ռարկայի վրայ, որ կենդանի կապով
կապուած է կանանց լուսաւորու-
թեան այս հագեւոր տաճարի հետ,
զոր դուք այսօր գումարուած էք հիմ-
նարկելու : Թոյլ տուք ինձ այսօր՝ խօ-
սիլ այն ազդեցութեան վրայ, զոր ու-
նին կանայք մեր կենաց վրայ և որոց
ձեռքն է, ոչ միայն երեխայից ապա-
գայն, ինչպէ՛ս առաց Սեմն Աբօղէ-
ոն, այլ և բոլոր մարդկութեան :

Կանանց այս ազդեցութիւնը կր-
կրօի մեր մանկութենէն և կը շարու-
նակուի մեր բովանդակ կենաց մէջ :
Որոնք կը յանձնէ բնութիւնն, մեր
կեանքը, եթէ ոչ մայրական սիրոյն :
Սարգն, որ Աստուածային Արարչա-
թեան զարդն է, յաշխարհ կուգայ՝
ամենատկար քան համօրէն արարած,